

Lähetäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Mielipide Helsingin luonnonhoidon periaatteiden luonnoksesta (osa 2: Kedot, niityt ja maisemapellot)

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 4497 jäsentä loppuvuonna 2024) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa on perehtynyt Helsingin luonnonhoidon osan 2 periaatteiden luonnokseen ja lausuu mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Pidämme kommenttikierroksella ollutta periaateluonnosta erinomaisen hyvin valmisteltuna, selkeänä ja kattavana. Periaatteiden päivitystyö ansaitsee kiitoksen myös hyvin järjestetyn ja toimivan sidosryhmätyöskentelyn osalta. Periaatteet koskevat Helsingin kaupungin alueella sijaitsevia ketoja, niittyjä ja maisemapeltoja, ja niiden tarkoitus on ohjata luonnon- ja maisemanhoidon suunnittelua sekä niittyjen ja maisemapeltojen kunnossapitoa. Helsingin muiden kuntien alueella omistamat niityt on rajattu periaatteiden ulkopuolelle puutteellisten lähtötietojen vuoksi.

Periaatteista

Luonnoksessa esitetyt periaatteet ja niihin liittyvät toimenpiteet ovat kauttaaltaan hyviä. Erityisesti ensimmäiseen periaatteeseen (*"Kerätään tietoa niittyjen ja maisemapeltojen arvoista ja vaalitaan niitä"*) liittyvä niittyjen ja maisemapeltojen luontoarvojen inventointi ja inventointien täydentäminen sekä periaatteet *"Vahvistetaan niittyverkostoa"*, *"Lisätään niittyjen ja maisemapeltojen luontoarvoja"*, *"Säilytetään maisemapeltojen ydinalueet viljelyssä tai laitumina"* sekä *"Viljellään maisemapeltoja monipuolisesti uudistavan viljelyn menetelmin"* ovat avoimilla alueilla pesivän linnuston kannalta tarpeellisia ja hyödyllisiä, ja hyödyttävät samalla myös kevät- ja syysmuuton aikaan näillä alueilla levähtäviä lintuja. Uusien niittyjen perustaminen niittyverkoston vahvistamiseksi on niin ikään kannatettava toimenpide. Näiden periaatteiden ja toimenpiteiden avulla tulee tavoitella niittykirvisen, keltavästaräkin, pensastaskun ja pikkulepinkäisen kaltaisille avointen ja puoliavointen alueiden lajeille soveltuvien pesimäalueiden lisäämistä ja näiden lajien pesimäkannan vahvistamista. Pienten niittyalueiden perustaminen tiiviiseen kaupunkirakenteeseen ei kuitenkaan riitä parantamaan laajoja yhtenäisiä niittyjä tai peltoja tarvitsevien lajien, kuten kuovin tai peltopyyn pesimämahdollisuuksia Helsingissä. Kuten luonnoksessa todetaan, avoimia alueita sinänsä on Helsingissä paljon, mutta alueet ovat pääosin pinta-alaltaan pieniä ja niittyverkosto on

hyvin riippuvaista tienpientareiden kaltaisista tukialueista. Niityt ja pellot ovat kärsineet vuosikymmenten mittaan varsin suuresti kaupungin voimakkaasta maankäyttöpaineesta, ja laajojen niittyjen ja peltojen pinta-ala on vähentynyt dramaattisesti johtaen kuovin ja peltopyyh ohella esimerkiksi tuulihaukan ja peltosirkun tosiasialliseen katoamiseen Helsingin pesimälinnustosta (Ellermaa 2018). Samoin puoliavoimia elinympäristöjä tarvitseville lajeille, kuten pikkulepinkäiselle ja kirjokertulle soveliaiden pesimäalueiden määrä on vähentynyt huomattavasti.

Luonnoksessa esitetyt periaatteet ja toimenpiteet voivat osaltaan auttaa lisäämään avointen ja puoliavointen elinympäristöjen linnuille sopivia alueita. Luonnos ansaitsee kiitoksen puoliavoimuuden huomioimisesta useassa kohdassa niittyjen ja maisemapeltojen reunavyöhykkeiden osalta sekä maisemapeltojen viljelyn monipuolisuuden korostamisesta. Periaatteen *”Viljellään maisemapeltoja monipuolisesti uudistavan viljelyn menetelmin”* alle on kuitenkin syytä lisätä eräitä täsmentäviä toimenpiteitä, jotka hyödyttävät erityisesti äärimmäisen uhanalaista peltosirkkua ja yleisesti myös muita peltolintuja. Tällaisia toimenpiteitä ovat harvakasvustoisten kesantojen säilyttäminen ja lisääminen peltoalueiden keskiosissa, pienipiirteisten maisemaelementtien kuten jokien ja ojien varsien puiden, pensaiden ja saarekkeiden säilyttäminen sekä mahdollisten pelto-ojien pientareiden leventäminen suojakaistoin. Tämänkaltaiset toimenpiteet lisäävät suojaa pesintöjä ajatellen ja helpottavat lintujen ravinnonsaantia. Saman periaatteen alla mainittu ympärivuotisen kasvipeitteisyyden lisääminen on niin ikään erittäin tärkeä ja tarpeellinen toimenpide: etenkin talvi- ja kevätaikainen kasvipeitteisyys korsineen, talventörröttäjineen ja muine kasveineen parantaa lintujen elinoloja.

Maisemapeltojen ydinalueiden säilyttäminen viljelyssä tai laidunnuksessa on arvokas tavoite, ja mahdollisuuksien mukaan laidunnuksen edistämistä ja määrän kasvattamista tulee tarkastella. Sellaisilla peltoalueilla, joilla niitetään tai korjataan satoa koneellisesti, tulee huomioida lintuystävällisen niiton periaatteet. Näiden voinee tulkita olevan implisiittisesti mukana eräissä toimenpiteissä periaatteen *”Lisätään niittyjen ja maisemapeltojen luontoarvoja”* alla (eritoten *”Niitetään niittyjä oikea-aikaisesti eläimistö huomioiden ja luonnon kannalta parhailla tavoilla”*), mutta tulkinnallisten epäselvyyksien välttämiseksi näitä periaatteita on syytä kirjoittaa auki. Peltolintujen kannalta yleissääntö on se, että mitä myöhäisempi niittoajankohta, sen parempi. Esimerkiksi heinäkuun alkupuolella monilla peltolinnuilla on vielä pienet poikaset, jotka eivät pääse lähestyvää niittokonetta karkuun kyllin nopeasti. Niittoa ja sadonkorjuuta tehdessä on myös syytä edetä keskeltä kohti reunoja ja kyllin hitaasti, sillä näin emot poikasineen pääsevät kasvillisuuden suojissa karkuun. Pelloilla mahdollisesti sijaitsevia pesiä on myös syytä merkitä etukäteen niiden huomioimisen helpottamiseksi.

Niittyverkoston tukialueista erityisesti ruderaattialueet ovat linnuston näkökulmasta hyvin arvokkaita, ja niiden säilyttämisen ohella ruderaattien määrää tulee pyrkiä mahdollisuuksien mukaan lisäämään.

Lopuksi

Edellä esittämiemme toimenpiteiden avulla periaateluonnosta voidaan kehittää siten, että avointen ja puoliavointen ympäristöjen lintujen elinolot ja pesimämahdollisuudet paranevat. Kiitämme Helsingin kaupunkia periaatteiden luonnosten huolellisesta valmistelusta ja toimivasta sidosryhmätyöskentelystä, ja toivomme saman huolellisuuden jatkuvan vesistöjen ja ranta-alueiden luonnonhoidon periaatteiden päivitystyössä.

Helsingissä 7.12.2025

Alexi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Lähteet

Ellermaa, M., Helsingin tärkeät lintualueet ja merkittävä linnusto 2017. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:8.